

Biologi

Delprov A2

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

12. I Sverige slängs varje år cirka 50 kg livsmedel per person. Livsmedel som slängs är till exempel grönsaker, kött och mjölk.

Din uppgift är att:

Argumentera om varför det är viktigt att minska mängden livsmedel som slängs.

Din argumentation ska innehålla två resonemang i två led. Du ska utgå från dina kunskaper om användning av naturresurser, som till exempel vatten, fossila bränslen eller näringsämnen i jorden.

13. Ögonoperationer

Texten handlar om ögonoperationer.

Källa: DN.se (dagstidningen Dagens Nyheter). Publicerad 2014-01-20.

Läkare varnar för riskerna

Allt fler svenskar opererar ögonen för att slippa glasögon. Inom landstingen ser man en ökad tillströmning av personer som har fått problem efter ingreppen. Det finns en oro bland ögonläkare för att informationen om riskerna är för dålig.

Metoden att korrigera synfel med hjälp av laserkirurgi började användas i början av 90-talet. Sedan dess har branschen ökat nästan explosionsartat i takt med att tekniken har utvecklats.

Det finns inga exakta uppgifter om hur många svenskar som har gjort en ögonoperation, men det rör sig troligen om tiotusentals varje år. Det visar exempelvis den enkät som Sveriges ögonläkarförening lät göra 2011 över antalet linsoperationer på några av landets största kliniker. Svaret blev cirka 20 000 personer.

–Det var många fler än vi trodde och antalet har ökat betydligt sedan dess, säger föreningens ordförande Sven Crafoord, överläkare på Ögonkliniken vid Universitetssjukhuset i Örebro.

Eftersom det handlar om komplexa ingrepp som kan få allvarliga konsekvenser vill Sveriges ögonläkarförening införa ett kvalitetsregister över privatklinikerna.

Man efterlyser även en större medvetenhet om riskerna med ingreppen. Inom landstingsvården uppger Crafoord att de börjar se allt fler patienter som fått komplikationer.

–Det är viktigt att kartlägga hur vanligt förekommande ingreppen är och att nå ut med information till folk om vilka besvär man kan få efteråt. Vi ser i de fallen som söker oss att de är besvikna och säger att det inte fick det klart för sig.

Enligt Vårdguiden drabbas omkring 10 procent av biverkningar, bland annat försämrat kontrast- och mörkerseende, utsmetade ljuskällor och dubbelseende efter ögonkirurgi.

Din uppgift är att:

- a) Söka naturvetenskaplig information i texten och uppge en risk med ögonoperationer.

- b) Utgå från texten. Resonera kring textens trovärdighet utifrån två olika källkritiska perspektiv.

a)

b)

14. Tilapia eller röding?

Fiskodling är bland de snabbast växande matindustrierna i världen. Beroende på vilka fiskar som odlas kan det få både positiva och negativa konsekvenser utifrån naturvetenskapliga perspektiv.

Fakta om odling av tilapia	Fakta om odling av röding
<p>Tilapia</p> <ul style="list-style-type: none"> kräver 28-gradigt vatten och odlas därför inomhus i uppvärmda bassänger och kan odlas i hela Sverige drabbas sällan av sjukdomar äter foder som innehåller fiskmjöl från annan fisk avger avföring som återvinns och används som gödsling av åkermark. 	<p>Röding</p> <ul style="list-style-type: none"> kräver vatten med en temperatur under 15 grader och odlas därför utomhus i damm- eller kassodlingar i norra Sverige drabbas ibland av sjukdomar äter foder som innehåller fiskmjöl från annan fisk avger avföring som hamnar i närmiljön.

Din uppgift är att använda informationen i faktarutan och skriva en text där du ska:

- Ta ställning för odling av tilapia eller röding.
- Formulera två resonemang i två led som talar för den fiskart du valt och formulera ett resonemang i två led som talar emot någon av de två fiskarterna.
- Vara saklig och använda relevanta naturvetenskapliga begrepp i resonemangen.

Jag tar ställning för:

Skriv din text:

UMEÅ UNIVERSITET

Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap